Yococu-International-ის და საქართველოს უნივერსიტეტის პარტნიორობა კულტურული მემკვიდრეობისათვის

ალვარო იგუერასი
საერთაშორისო ექსპერტი კულტურული მემკვიდრეობის დარგში
Alvarohig@yahoo.com

DOI: https://doi.org/10.62343/arch.2019.12

შესავალი

2018 წლის გაზაფხულზე საერთაშორისო ორგანიზაცია Yococu (Youth in Conservation of Cultural Heritage) International-სა და საქართველოს უნივერსიტეტს შორის გაფორმდა ხელშეკრულება პარტნიორობის შესახებ, რომელიც მიზნად ისახავს კულტურული მემკვიდრეობის სფეროში არსებული უძრავ-მოძრავი ძეგლების კონსერვაციის მიმართულებით ერთობლივი სტრატეგიის შემუშავებასა და ასევე, სტუდენტი-ახალგაზრდების მაქსიმალურ ჩართულობას ამავე მემკვიდრეობის მართვა-მენეჯმენტის საკითხებში.

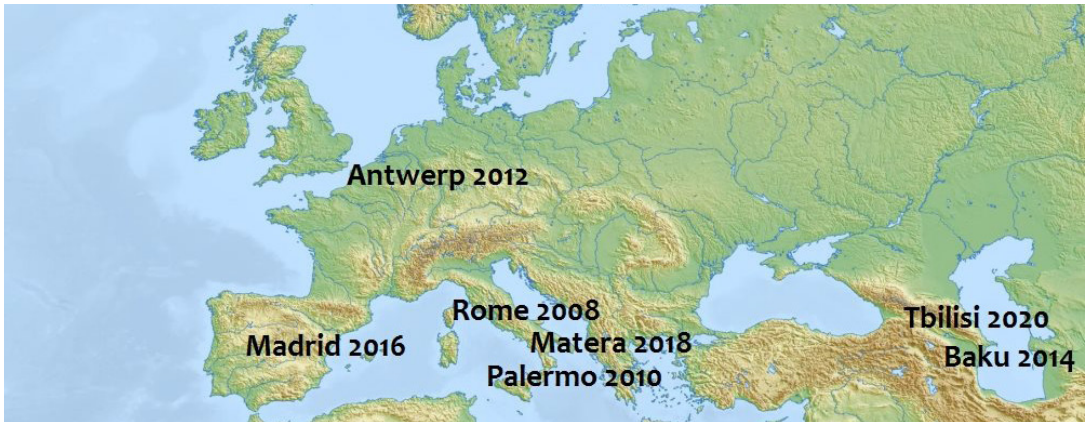
შეთანხმების მიხედვით, ახალი სტრატეგია გულისხმობს თანამედროვე ხედვასა და ინიციატივებს, რაც დღეისათვის არსებული, ტრადიციული მიდგომებისაგან განსხვავდება და ორიენტირებულია იმ ახალგაზრდებზე, რომლებიც ჯერ კიდევ სხვადასხვა საგანმანათლებლო დაწესებულებებში ირიცხებიან და დამოუკიდებელი პროფესიული კარიერა ჯერ-ჯერობით არ დაუწყიათ.

გარდა ამისა, ამ ახალი ინიციატივის მეორე, და არანაკლებ მნიშვნელოვანი მიზანი ისეც გახლავთ, რომ ხელი შეუწყოს კულტურული მემკვიდრეობის სხვადასხვა დარგისა და ცალკეული ობიექტების პოპულარიზაციას. განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც მათ არა მარტო ლოკალური მნიშვნელობა, არამედ საერთაშორისო ფასეულობაც გააჩნიათ. ამავდროულად, Yococu და მისი პარტნიორი ორგანიზაციები ორიენტირებული არიან კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების მოვლასა და ცალკეული არტეფაქტების სარესტავრაციო-საკონსერვაციო სამუშაოებში ახალი, ინოვაციური, ტექნოლოგიურად თანამედროვე და ეკოლოგიურად ჯანსაღი მეთოდების დანერგვაზე.

ისტორია

Yococu International-ს საფუძველი ჩაეყარა ქალაქ რომში, 2008 წელს, როდესაც, ლა საპიენსას უნივერსიტეტის ინიციატივით, სხვადასხვა სამეცნიერო სფეროებსა და დისციპლინებში ჩართულ ახალგაზრდა მეცნიერთა ჯგუფი ჩამოყალიბდა. იმავე წელს, შედგა პირველი საერთაშორისო ფორუმი, სადაც წარმოადგინეს ახლადდაფუძნებული ორგანიზაციის მიზნები, ამოცანები და სამოქმედო გეგმა. მომდევნო ხუთი ფორუმის (პალერმო 2010, ანტვერპენი 2012, ბაქო 2014, მადრიდი 2016 და მატერა 2018) შედეგად კი, Yococu იქცა ერთერთ ყველაზე სწრაფად მზარდ ახალგაზრდა ორგანიზაციად, რომელიც დღემდე დინამიურად ვითარდება (სურ.1).

2018 წლის გაზაფხულზე, ქალაქ მატერაში (ბაზილიკატა, იტალია) გამართულ რიგით მეხუთე საერთაშორისო სიმპოზიუზე საქართველო ოფიციალურად იქნა დასახელებელი, როგორც Yococu 2020-ის მასპინძელი ქვეყანა, საქართველოს უნივერსიტეტი კი როგორც ამ ღონისძიების მასპინძელი ორგანიზაცია (სურ.2). ამავე დროს საქართველოს უნივერსიტეტის ინიციატივით შეიქმნა კონსორციუმი, რომელიც აერთიანებს ქვეყნის ყველა წამყვან საგანმანათლებლო და პროფესიულ ინსტიტუტებს (საქართველოს უნივერსიტეტი, საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტო, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ილიას სახელმწიფო უნივერისტეტი, თბილისის სახელმწფიფო სამხატვრო აკადემია, საქართველოს ეროვნული მუზეუმი და საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი) და ორგანიზებას უწევს 2020 წლისათვის დაგეგმილ ღონისძიებას.

სურ.1.

სურ. 2.

პირველი ნაბიჯები

საქართველოს, როგორც Yococu-2020 ფორუმის მასპინძელი ქვეყნის ოფიციალურად დასახელების შემდეგ, განხორციელდა მნიშვნელოვანი საორგანიზაციო ღონისძიებები და გადაიდგა შემდეგი ნაბიჯები:

- 2018 წლის აპრილში თბილისს ეწვია Yococu-International-ის დირექტორატი. ვიზიტის ფარგლებში გაფორმდა თანამშრომლობის მემორანდუმი საქართველოს უნივერსიტეტთან. ასევე, შედგა საგანგებო პრეზენტაცია თბილისის სახელმწიფო აკადემიის სტუდენტთათვის, სადაც Yococu-ს პრეზიდენტმა ანდრეა მაკკიამ წარადგინა ახლებური ხედვა, სამომავლო გეგმები, მსგავსება და განსხვავება ტრადიციულ და თანამედროვე მიდგომებს შორის. პრეზენტაციაზე აქცენტი გაკეთდა იმ გამოწვევებსა და პრობლემებზეც, რომლებიც დაკავშირებულია კულტურული მემკვიდრეობის უძრავ-მოძრავი ძეგლების კონსერვაცია-რეაბილიტაციის სფეროსთან.
- 2018 წლის მაისში, ქალაქ მატერაში (იტალია) გამართულ პრეზენტაციაზე, საქართველოს უნივერისტეტის პრეზიდენტმა, პროფესორმა გიული ალასანიამ წარადგინა საქართველო, როგორც უძველესი ტრადიციებისა და მდიდარი კულტურული მემკვიდრეობის მქონე ქვეყანა. ამავე ფორუმზე პროფესორ დავით ბერიკაშვილის მიერ წარდგენილი იქნა საქართველოს უნივერსიტეტის პროექტი „სამშვილდე“, როგორც კომპლექსური და ინტერდისციპლინური მიდგომის ერთ-ერთი ნიმუში.
- 2018 წლის ივნისში, საქართველოს უნივერსიტეტის თაოსნობით ჩამოყალიბდა კონსორციუმი, რომელშიც გაერთიანდნენ სხვადასხვა საგანმანათლებლო და პროფესიული ინსტიტუციები (საქართველოს უნივერსიტეტი, საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტო, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ილიას სახელმწიფო უნივერისტეტი, თბილისის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემია, საქართველოს ეროვნული მუზეუმი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი). ყველა მათგანი წარმოადგენს წამყვან ქართულ ინსტიტუციას, რომლებიც ჩართული არიან კულტურული მემკვიდრეობის კვლევასა და მენეჯმენტში.
- 2018 წლის ივნისში შედგა კონსორციუმის წევრების პირველი შეხვედრა თბილისის ივ. ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, რომელიც მთლიანად დაეთმო სტუდენტთათვის აქტუალური საკითხების განხილვასა და სამუშაო მოდელის შექმნას. ასევე, განისაზღვრა ის თემებიც, რომლებიც 2020 წლისთვის პრიორიტეტს წარმოადგენს.
- 2018 წლის ნოემბერში Yococu-საქართველოს ფარგლებში განხორციელდა პირველი პრაქტიკული მეცადინეობა, არქეოლოგიის სპეციალობის სტუდენტთათვის წარმატებული საგრანტო-საპროექტო წინადადების შესადგენად საჭირო უნარ-ჩვევების გამომუშავებისათვის (სურ.3).
- ამავე წლის ნოემბერში კონსორციუმს შეუერთდა ICOM (International Council of Museums) საქართველო, მასზე დაქვემდებარებულ რეგიონალურ სტრუქტურებთან ერთად.

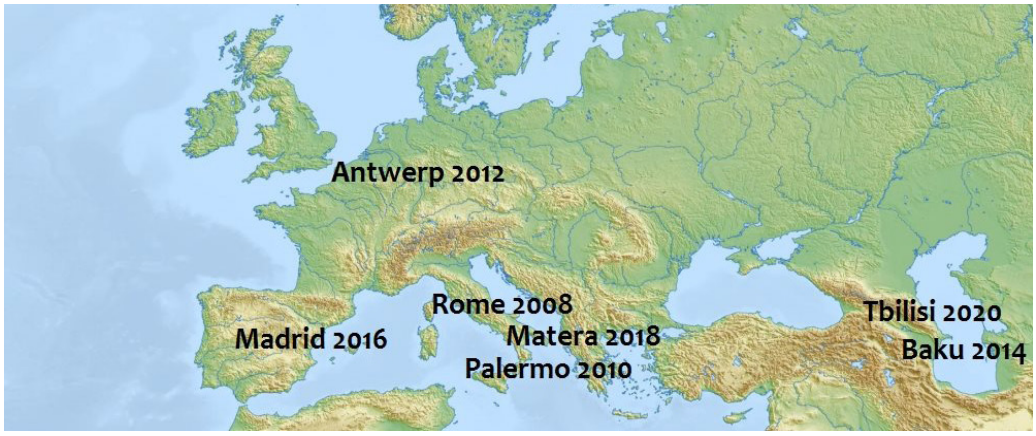

YOCOCU GEORGIA

writitng workshop in heritage

YOCOCU Workshop 1a: November 21. 1-5 pm. The University of Georgia.

YOCOCU Workshop 1b: November 28. 1-5 pm. Iv. Jvakhishvili Tbilisi State University.

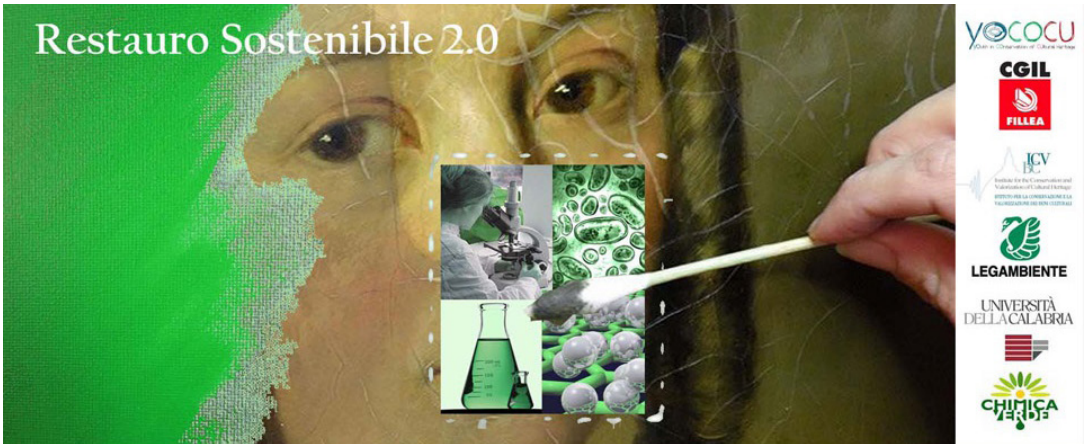
სურ. 3.

ვორქშოპი 2019

2019 წლის მაისში Yococu-ს ექსპერტთა მიერ საქართველოს უნივერსიტეტის სამშვილდის სამეცნიერო ბაზაზე გაიმართა სპეციალიზირებული კურსი კულტურული მემკვიდრეობის უძრავი და მოძრავი ძეგლების კონსერვაცია-რესტავრაციისა და მართვის მიმართულებით (სურ.4). კურსი დაფინანსდა საქართველოს უნივერსიტეტის, იტალიის საელჩოს, კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტოს, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტისა და თბილისის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემიის მიერ და განსაზღვრული იყო სტუდენტთა და ახალგაზრდა მეცნიერთათვის. ხუთდღიანი ინტენსიური მეცადინეობის ფარგლებში პროგრამის მონაწილეებმა მიიღეს პრაქტიკული გამოცდილება, როგორც სალექციო ფორმატიდან და დისკუსიებიდან, ასევე, ლაბორატორიული და საველე სამუშაოებიდან. გარდა ამისა, ისინი გაეცნენ კვლევებისა და რესტავრაცია-კონსერვაციის უახლეს მეთოდებს, რომლებიც აქტიურად გამოიყენება დასავლეთის ქვეყნებში (სურ.5).

სურ. 4.

სურ. 5.

აღსანიშნავია, რომ ვორქშოპის დასრულების შემდეგ, პროგრამის მონაწილეებს ერთი წლის სამუშაო ვადით განესაზღვრათ მცირე მოცულობის პროექტები, რომელთა მულტიდისციპლინარული კვლევის შედეგებს ისენი 2020 წლის საერთაშორისო სიმპოზიუმზე წარმოადგენენ.

Yococu-საქართველო 2020

2020 წელს თბილისში დაგეგმილი საერთაშორისო ფორუმი ასევე მთლიანად დაეთმობა პრაქტიკულ მეცადინეობებსა და უახლესი კვლევების შედეგების ურთიერთგაზიარებას.

პრიორიტეტი მიენიჭება არქეოლოგიურ, სახელოვნებათმცოდნეო, საკონსერვაციო, სარესტავრაციო, კულტურული მემკვიდრეობის მენეჯმენტისა და მართვის იმ კვლევებსა და შრომებს, რომლებიც ხორციელდება სტუდენტთა და ახალგაზრდა მეცნიერთა მიერ.

ღონისძიების ფარგლებში საქართველოს, ზოგადად, კავკასიისა და ევროპის სხვადასხვა საგანმანათლებლო დაწესებულებების წარმომადგენლები გაეცნობიან უახლეს ინფორმაციას და გაიღრმავებენ ცოდნას ქაღალდის, პერგამენტის, ქსოვილის, მინის, ძვლის, ხისა და სხვა ორნაგული თუ არა ორგანული მასალისაგან დამზადებული არტეფაქტების კონსერვაციის საკითხებში. ასევე, მნიშვნელოვანი იქნება მათთვის სამუზეუმო კოლექციების, მუზეუმების, კერძო არქივებისა და საარქივო დოკუმენტების მართვა-მენეჯმენტის გამოცდილების გაზიარებაც.

თეორიულ მეცადინეობებთან ერთად, როგორც უკვე აღინიშნა, მნიშვნელოვანი დრო დაეთმობა პრაქტიკულ აქტივობებს, რომლის დროსაც მონაწილეებს საშუალება ექნებათ გაეცნონ და უშუალოდ განახორციელონ ზემოთ ჩამოთვლილი არტეფაქტების სარესტავრაციო-საკონსერვაციო სამუშაოები.

მნიშვნელოვანია ისიც, რომ დასავლეთში აპრობირებულ მეთოდებთან ერთად გათვალისწინებული იქნება ქართული გამოცდილებაც, რაც ეფუძვნება ადგილობრივ ტრადიციებსა და რეალობას.

Yococu-საქართველო 2020-ის მთავარი მიზანია წარმოაჩინოს საქართველო, როგორც მსოფლიოს ერთერთი უმდიდრესი კულტურული მემკვიდრეობის მქონე ქვეყანა და მისი პოტენციალი. გარდა ამისა, საშუალება მისცეს კულტურული მემკვიდრეობის სფეროში ჩართულ ახალგაზრდა მეცნიერებსა და სტუდენტებს გაეცნონ ამავე სფეროს თანამედროვე მიღწევებს, მეთოდებს, ტექნოლოგიებსა და მეორე მხრივ, წარმოაჩინონ საკუთარი კვლევები საერთაშორისო სამეცნიერო საზოგადოების წინაშე.

სამშვილდის სამეცნიერო ბაზა

Yococu-საქართველოს მიერ 2019 წელს დაგეგმილი პრაქტიკული მეცადინეობები, ისევე როგორც, 2020 წლის საერთაშორისო სიმპოზიუმის მნიშვნელოვანი ნაწილი, სამშვილდის სამეცნიერო ბაზაზე (სურ.6), სამშვილდის ნაქალაქარის უშუალო სიახლოვეს გაიმართება.

ბაზა დაფუძვნებულია 2015 წელს საქართველოს უნივერსიტეტის მიერ და ადაპტირებულია როგორც პრაქტიკული-კვლევითი სამუშაოებისათვის, ასევე, თეორიული მეცადინეობისა და ლექცია-სემინარებისათვის. გარდა ამისა, ინტენსიურად მიმდინარეობს საუნივერსიტეტო არქეოლოგიური მუზეუმის განვითარებაც, სადაც ექსპონირებუ-

ლი იქნება სამშვილდის არქეოლოგიური მონაპოვარი და რესტავრირებული ნივთები.

აღსანიშნავია, რომ სამშვილდის ნაქალაქარის არქეოლოგიური და ინტერდისციპლინური კვლევები მიმდინარეობს პროექტის ფარგლებში, რომელსაც საქართველოს უნივერსიტეტი და საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტო ერთობლივად ანხორციელებს. სხვადასხვა მიმართულების კვლევების წარმოების, მომიჯნავე დარგის სპეციალისტთა ჩართულობისა და კულტურული ტურიზმის განვითარების საშუალებას უშუალოდ სამშვილდის ნაქალაქარი იძლევა. ამავე კონტექსტში, ხაზი უნდა გაესვას იმასაც, რომ სამშვილდეს უზარმაზრი სამეცნიერო და ტურისტული პოტენციალი აქვს არა მარტო ლოკალური, არამედ რეგიონალური მასშტაბითაც. ასეთი ვითარება ზემოთ აღნიშნული ბაზის სწრაფი და დინამიური განვითარების წინაპირობაა.

სურ. 6.

2019 წლის Yococu-საქართველოს ვორქშოპი, ფაქტობრივად, პირველი საერთაშორისო ღონისძიება იყო, რომელსაც უმასპინძლა სამშვილდის სამეცნიერო ბაზამ. აღსანიშნავია, რომ ვორქშოპის მონაწილე სტუდენტებისა და ახალგაზრდა მეცნიერების უშუალო მონაწილეობით დაიგეგმა და განხორციელდება საველე სამუშაოები, ნაქალაქარის მონაცემთა ბაზის შექმნა, პრიორიტეტული ძეგლებისა და ამოცანების განსაზღვრა, მოძრავი თუ უძრავი კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების კვლევისათვის საჭირო მეთოდებისა და მიდგომების შერჩევა. მოპოვებული ინფორმაციისა და ანალიზის საფუძველზე, მონაწილეთა მიერვე განისაზღვრება საკონსერვაციო-სარესტავრაციო სამუშაოების სახეები და თანმიმდევრობა.

ამგვარი კომპლექსური, თუმცა, თანამედროვე და ინოვაციური მიდგომების საფუძველზე, სრული შესაძლებლობა არსებობს იმისათვის, რომ სამშვილდე იქცეს სანიმუშო ძეგლად, როგორც არქეოლოგიური, ისე ინტერდისციპლინური კვლევისა და კონსერვაცია-რესტავრაციის თვალსაზრისით. სამშვილდის სამეცნიერო ბაზა კი ქვეყნის ერთ-ერთი წამყვან ცენტრად აღნიშნულ სფეროში.

University of Georgia & YOCOCU Partnership: Envisioning a new future for cultural heritage in Georgia

Alvaro Higueras.
Yococu-International.
Expert in Cultural Heritage Management
Alvarohig@yahoo.com

In the spring of 2018, YOCOCU Italy and the University of Georgia started their partnership to explore the creation of new strategies in the conservation and management of cultural heritage. These new strategies would, first, be distinct from the classical government-based initiatives. High-learning centers dedicated to heritage would encourage their students to start thinking in practical ways to collaborate in the realm of heritage, before they graduate and using the financial opportunities provided by private sources and even government ones. Second, these strategies would explore new venues and new means to promote the conservation and appreciation of cultural heritage, more so when evidence of potential heritage evidence is being ignored, or when heritage from certain population and/or religious groups (within a multiethnic country) is being let to decay without understanding how it can contribute to a more complete heritage offer for local populations and foreign visitors. Thirdly, and at the core of YOCOCU, is the use of a set of recent, novel, green and reversible conservation strategies to physically care for artifacts and monumental structures. One could say that YOCOCU is interested in pursuing green, ecological, sustainable, culturally-centered, unorthodox strategies in the conservation as in the management spheres.

YOCOCU (Youth in Conservation of Cultural Heritage) was born in 2008 with the aim to create a network among young professionals and researchers, working in different fields of cultural heritage. YOCOCU 2008 was the first International meeting focused on Cultural Heritage completely devoted to the participation of young professionals. It was an important occasion to share knowledge and expertise and a clear example of how strong is the willingness of the youth to be present, to be visible and to compete in the sector. The past five editions (Rome 2008, Palermo 2010, Antwerp 2012, Agsu 2014, Madrid 2016 and Matera 2018) have made YOCOCU a network for interdisciplinary and international collaborations (pic.1).

The YOCOCU 2020 conference in Tbilisi (May 20-24), “Green Conservation and Green Managment” will be devoted to experiences in learning and working on real-life scenarios in the realm of the conservation and management of cultural heritage (pic.2). YOCOCU meetings are aimed at transmitting and disseminating knowledge and experiences in this broad and complex realm. In Tbilisi Georgian, Caucasian and European students will be able to attend sessions set as “short-workshops”, where students and researchers will update their knowledge in the conservation of film, paper, textiles, or the management of site museums, world heritage sites, archaeological research in monumental heritage. All this by using cases drawn from the Georgian heritage institutions, guided by Georgian researchers and their foreign counterparts. They will be short but intensive workshops where the objective will be to demonstrate the options available in each field as adapted to the Georgian context. The other part of the symposium will deal

with the more traditional presentations, which we hope will come also in the form of organized symposia, as, for example, metallurgy conservation practices. Individual presentations will also be accepted and directed to create thematic symposia.

On our way to YOCOCU Tbilisi 2020 a series of events have and will be organized. These events need the participation, curiosity and ideas of the students involved in the fields of cultural heritage.

- April 2018: Initial visit by YOCOCU directive and agreement with the University of Georgia. Presentation at the Tabukashvili branch of the Tbilisi State Academy for the Arts in April, which was mostly attended by Academy students, Andrea Macchia presented the main features of the YOCOCU model in the conservation and management of cultural heritage. What is that model? How is it different from traditional models? These are questions and a discussion that will now take place among us, with a sample of students from more institutions in Tbilisi, with the very important opinion by students and researchers, all together, expressing and comparing points of view on the subject.
- May 2018: Presentation of YOCOCU Tbilisi 2020 at the Matera 2018 Conference with an introductory session with the presence of Dr. Giuli Alasania, President of the University of Georgia, and David Berikashvili, Chair of the Committee Tbilisi 2020.
- June 2018: Creation of the Consortium YOCOCU 2020, chaired by the University of Georgia and with the participation of these institutions: Ivane Javakhishvili Tbilisi State University; Tbilisi State Academy for the Arts; National Agency for Cultural Heritage Preservation of Georgia; Georgian National Museum; Georgian Technical University; and, Ilia State University.
- October 2018: First meeting of YOCOCU members at TSU. In the meeting we reviewed the purpose and model of YOCOCU Georgia; discussed issues in cultural heritage in Georgia: what do students feel for the future of heritage? Proposals of other activities that could enhance the impact of the YOCOCU model in Georgia.
- November 2018: YOCOCU Workshop on Proposal Writing for Cultural Heritage Projects (UoG & TSU) (pic.3).
- November 2018: ICOM Georgia and the ICOM subcommittee on Regional Museums joins the Consortium and will organize a set of workshops.
- May 2019: Professional course on conservation and management of cultural heritage. Tbilisi/Samshvilde. Sponsored by the Embassy of Italy, the Agency

COURSE: Conservation, Restoration and Management of Archaeological Sites.

This course will adopt a collaborative and multidisciplinary approach to the issues attaining heritage (from the physical integrity to the social inclusion issues) and is designed for students and young professionals involved in the conservation of archaeological sites, which includes professionals will to understand better the work of conservators and the strategies they employ depending on the circumstances present. The primary goal of the course is to provide the participants with a very specific set of experiences to address conservation issues of heritage, which could be put into use from the very early stages in the management of a monument or artefact (pic.4). The focus of the techniques will be on innovative and eco-friendly methods, from maintenance to treatments, applied to the conservation of ceramics materials and stone. These will include cost-effective and integrity-effective conservation methodologies (pic.5), and ensuring a practical understanding of appropriate repair methods and long-term management strategies.

A series of lectures, discussions, laboratory sessions, demonstrations and field exercises by different specialists will provide the participants the basic know-how, models and methodologies to discuss both the fundamental theories of conservation as well as consider how advances in technology and research can be put forward in special or specific contexts. Additionally, group fieldwork exercises at a worksite will provide participants with the opportunity to address actual work scenarios where multidisciplinary solutions and collaboration are required. Throughout the course, participants will be encouraged to draw upon their collective expertise from various specializations to help them arrive at more effective conservation solutions.

The course is open to all but is aimed to Georgian students and young professionals in the field of conservation in Georgia. The instructors of the course will be EU restorers, professionals and researchers in of conservation, restoration and heritage management field. Preference will be given to individuals belonging to the existing YOCOCU network.

Samshvilde as laboratory

An additional theme of the course will be the planning of education activities to transform an archaeological site in an open-air park welcoming visitors and schools. The archaeological site of Samshvilde is: a vast and complex area to conserve; an ensemble of artefacts and natural features that need to be well balanced for its conservation; and, an important cultural asset in the heritage of Georgia and an important site in the regional history of the Caucasus region. The site of Samshvilde is undergoing a systematic recovery of information through controlled archaeological excavations since 2013. It is thanks to this information and interest that the site will be able to achieve a rightful place to be a living centre of research and cultural activities in the present territory and society.

Information and activities at the site will speak about cultural heritage conservation and to recognize the job of archaeologists, restorers, conservators and museographers in the future of the site. These inputs and the interest on the site will allow us to transform an archaeological site in a dynamic park to promote culture with the help of professionals from diverse disciplines in a team-work effort.

In the course Georgian students, coming from different curricula, will be exposed to novel and distinct conservation and management approaches and laboratory demonstrations combining hands-on learning. They will plan for activities that will then be re-enacted directly in the archaeological site, or in schools or in special events to promote cultural heritage conservation. The activities will connect the archaeology with others scientific disciplines, as chemistry and physics, introducing into cultural heritage management new ways of thinking to support the physical integrity of artefacts and monuments. This process will also be conveyed to visitors and students so that the site, its context, its potential and its problems are analysed and interpreted as heritage that needs to be preserved from different points of view.